

Justiitsminister Raivo Aeg

Vabaduse Tammepärja üleandmisel 30. augustil 2019

Austatud vabadusvõitlejad ja vastupanuliikumisest osavõtjad! Kallid sõbrad!

Täpselt nädal tagasi meenutas kogu Euroopa 80 aasta möödumist Molotovi-Ribbentropi paktist. See kuritegelik sobing hävitas miljoneid inimesi.

Eestile tõi kahe timuka kokkulepe kaasa iseseisvuse kaotuse ja enam kui pool sajandit kestnud okupatsiooni. Me jäime kahe verise vesikivi vahele ja kaotasime mitte ainult vabaduse, vaid ka peaaegu viiendiku oma rahvast.

Kuu aega pärast Hitleriga sõlmitud kokkulepet surus Stalin Eestile peale baaside lepingu ja 18. oktoobril 1939 tulid Vene väed üle piiri Eestisse. Kulus peaaegu 55 ränka aastat, enne kui meie lapsed said taas kooli minna vabal maal, kus polnud enam võõraid sõdureid.

Nende 55 aasta jooksul tuli meie rahval üle elada jubedusi, mille kirjeldamiseks polnud eesti keeles varem sõnugi. 80 aastat tagasi ei teadnud eestlased, mida tähendavad küüditamine ja koonduslaager.

Kuid ka kõige hirksamate sõnadega pole võimalik kirjeldada neid ebainimlike õudusi, mida meie rahval on tulnud üle elada. Nõukogude võim ei võidelnud ainult meie riigi vastu. Võideldi meie keele, kultuuri ja kogu meie rahva vastu. Võideldi meie tuleviku vastu. Selleks, et enam kunagi ei sünniks Eesti riiki.

Aga läks vastupidi. Meie rahva vabadusiha võitis vägivald. Nõukogude Liit on ammu ajaloo prügikastis, kuid Eesti elab. Meie pisike rahvas osutus tugevamaks kui maailma kõige jubedamad hirmuvalitsused.

Et see nii läks, selles on suuri teeneid kõigil vabadusvõitlejatel: metsavendadel, soomepoistel, kaitselahingute veteranidel, vabadusvõitluses osalenud koolilaste põrandaaluste ühenduste liikmetel, okupatsiooni vastu vaba sõnaga võidelnud dissidentidel.

Ärgem unustagem, et nädal tagasi, 23. augustil möödus 40 aastat ka meie vastupanuliikumise ühest kõige eredamast ja tähtsamast sündmusest, Balti apelist. Sellele julgele läkitusele, milles nõuti Balti riikidele vabadust, kirjutas koos leedulaste ja lätlastega alla ka neli eestlast: Enn Tarto, Mart Niklus, Endel Ratas ja Erik Udam. Nad teadsid, et nad maksavad selle appikarje eest vabadusega ja võib-olla isegi eluga, kuid nad ei löönud kartma.

Kallid sõbrad!

Viimane Vene sõdur lahkus Eestist 31. augustil 1994. Sellest päevast möödub homme 25 aastat. Seda võidupäeva – okupatsioonivägede lahkumise ja Eesti patriootide võidupäeva – me olemegi gunenud täna siia Tamme saali tähistama.

Ma otsustasin selle võidupäeva puhul autasustada Tammepärja aumärgiga 36 vabadusvõitlejat ning vabadusvõitluse ja vastupanuliikumise mälestuste jäädvustajat. Kõik nad on andnud oma panuse meie rahva hüvanguks mitte töökohustuse tõttu, vaid vabatahtlikult, armastusest ja truudusest Eesti riigi vastu.

Kuid täna neid aumärke üle andes tahan ma meeles pidada ja kogu südamest tänada mitte ainult aumärgi saajaid, vaid kõiki Eesti patrioote ja vabadusvõitlejaid, kes ei murdunud ränkades katsumustes. Paljudele neist polnud kahjuks antud võimalust näha vaba Eestit.

Mõelgem täna siin siis ka

- * kõigile neile, kelle viimne puhkepaik on võõral külmal maal nimetus hauas;
- * kõigile neile, kes on arreteeritud ja teadmata kadunud;
- * kõigile neile, kes võõrvõimude poolt mobiliseeriti ja surma saadeti;
- * kõigile neile, kelle hauaplatsegi me ei tea ega suuda leida.

Head sõbrad!

Kogu eesti rahvas on uhke selle üle, millega te olete hakkama saanud! Te olete kangelased! Ja meie ühine kohus on teha kõik selleks, et rahvas oma kangelasi ei unustaks; et meie lapsed ja lapselapsed teaksid, millist hinda on nende vanemad maksnud vabaduse eest, mis praegu tundub nii enesestmõistetav.

Soovin teile tugevat tervist ja ilusat võidupäeva jätku!

Hinnakem ja armastagem oma riiki ja kaitskem seda kõikjal!

See on parim, mida me kodumaa vabaduse eest võidelnute mälestuseks teha saame!

Elagu Eesti!